

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. KODEKS KARNY Z 1932 R.

Art. 1. Przy przestępstwie ciągłym nie wystarcza jedynie identyczność zamiaru (koncepcja podmiotowa), a potrzeba również identyczności przedmiotu zamachu i sposobu działania (koncepcja mieszana). (27 I 1959 — IV K 1187/58).

Art. 1. Pogląd, że do przestępstwa ciągłego stosować należy ustawę względniejszą dla sprawcy, jest sprzeczny z ustaloną od dawna praktyką sądową. Kto pomimo zaostżenia sankcji karnej za dany czyn kontynuuje działalność przestępczą, czyni to ze świadomością, że działalność ta uznana została za bardziej szkodliwą dla społeczeństwa i że karana będzie bardziej surowo niż dotychczas. Stosowanie do takiego sprawcy ustawy względniejszej byłoby sprzeczne z wyraźną wolą prawodawcy (4 VIII 1959 — III K 467/59).

Art. 2 § 2. Czyn „objęty wyrokiem” jest to czyn przypisany oskarżonemu, to jest czyn, za którego popełnienie oskarżony został skazany. Wtedy tylko kara wymierzona za ten czyn nie ulega wykonaniu, gdy właśnie ten czyn, za który kara została wymierzona, na skutek zmiany ustawy „nie jest przestępstwem”. Chodzi tu o uchylene przez zmianę ustawy przeciwprawności. Ustawa nowa wyraża pogląd ustawodawcy, że czyn nie jest już uznawany za społecznie niebezpieczny. Czyn w tej sytuacji poprzednio przypisany jako przestępstwo, zgodnie z brzmieniem nowej ustawy przestępstwem nie jest i z punktu widzenia prawa karnego staje się czynem prawnie obojętnym. Taka sytuacja nie zachodzi w przypadku, gdy czyn w czasie wyrokowania mógł być naświetlony jako czyn przestępny z punktu widzenia dwóch lub więcej przepisów prawa karnego. Wówczas zgodnie z założeniami polskiego kodeksu karnego można oskarżonego skazać za jeden czyn tylko z jednego przepisu ustawy, bądź występującej jako *lex specialis*, bądź przy zbiegu ustaw wyższego rzędu, stosując zasadę wyrażoną w art. 36 k.k. W tym przypadku gdy jedna ze zbiegających się ustaw zostaje uchylona, czyn nie przestaje być przestępstwem i kara wymierzona powinna być wykonana.

Przepis art. 2 § 2 k.k. ma tylko wówczas zastosowanie, gdy czyn, za który sprawca został skazany, w ogóle przestał być przestępstwem (21 II 1959 — IV KZ 4/59).

Art. 36. Przepis art. 36 k.k. stosuje się bądź wówczas, gdy zachodzi jeden czyn w znaczeniu naturalnym bądź też gdy zachodzi jeden czyn w znaczeniu prawnym. Nauka prawa i judykatura stoją na stanowisku, że jeden czyn w znaczeniu naturalnym zachodzi wtedy, gdy sprawca wypełnia istotę jednego przestępstwa rodzajowego, gdy atakuje dobro prawne przez ściśle czasowo i miejscowo zwarte zachowanie się, chociażby dana czynność wyko-

nawcza wypełniała zarazem częściowo istotę innego jeszcze przestępstwa rodzajowego. Niekiedy czyn mieści się w całości w jednym przepisie ustawy, niekiedy zaś nie mieści się w jednym przepisie dlatego, że czynność wykonawcza, należąca do istoty danego przestępstwa, wychodzi z ram jednego przepisu o tyle, że staje się zarazem czynnością wykonawczą należąca do istoty innego przestępstwa, przy czym żaden z przepisów nie obejmuje całego działania sprawcy (np. zabójstwo zwykłe i zabójstwo połączone z rabunkiem). Jeden czyn w znaczeniu prawnym zachodzi wówczas, gdy albo na podstawie wyraźnego przepisu prawa, albo drogą wykładni prawa dochodzimy do wniosku, że kilka czynów w znaczeniu naturalnym, w szczególności takich, które nie są zwarte ściśle pod względem czasu i miejsca, należy traktować tak, jakby zachodził jeden czyn (28 IV 1959 9— I K 607/58).

Art. 54. Przepis art. 54 k.k. nakazuje wśród pobudek działania rozróżniać takie, które zalicza się do rzędu szlachetnych, etycznych, oraz pobudki niskie, nieetyczne, będące przeciwieństwem pierwszych. Usprawiedliwienie przez sprawcę dokonywanych potajemnie przywłaszczeń pieniędzy z kasy pracodawcy chęcią zdobycia funduszy na zjednanie osób urzędowych, od których zależy przydział surowców dla tegoż pracodawcy, przez korumpowanie tych osób, świadczy dostatecznie o kierującej sprawcą pobudce nieetycznej, co nie tylko wyklucza możliwość złagodzenia z tego powodu kary, ale staje się nadto dodatkową okolicznością obciążającą sprawcę przywłaszczeń pieniędzy, gdyż dowodzi głęboko sięgającego jego zdeprawowania (27 II 1959 — III K 18/59).

Art. 54. Duże nasilenie pewnych przestępstw na danym terenie i w związku z tym zwiększone ich niebezpieczeństwo społeczne wymaga zaostrzenia represji karnej, jednakże realizowanie w praktyce tego postulatu nie może przekreślać podstawowej zasady indywidualizacji kary. W każdym przypadku przy wymiarze kary należy mieć na względzie przede wszystkim okoliczności danej sprawy i cechy indywidualne sprawcy (12 XII 1958 — IV K 965/58).

Art. 54. Z dyspozycji art. 54 k.k. wynika, że ogół okoliczności zawartych w tymże artykule ma być dla sędziego wskazówką, ażeby w granicach wytkniętych przez ustawę dostosował karę możliwie najtrafniej do ujawnionej złej woli sprawcy oraz do miary obaw, jakie jego charakter budzi dla porządku prawnego na przyszłość. Ze słów „przede wszystkim” wynika, że wyliczenie okoliczności, na które sędzia powinien zwrócić uwagę przy wymiarze kary, jest przykładowe, nie zaś wyczerpujące. Sędzia może wziąć pod uwagę inne okoliczności, w szczególności może mieć na uwadze tzw. prewencję ogólną, ale wzięcie jej pod uwagę nie może zasłaniać zasadniczego celu kary, jakim jest wychowanie i poprawa sprawcy. Kara powinna być sprawiedliwa i celowa, a nie może stanowić jakiegś odpłaty społeczeństwa wobec sprawcy (20 I 1959 — IV K 1222/58).

Art. 61. O celowości zastosowania przepisu art. 61 k.k. nie decyduje wykształcenie ani też stan intelektualny sprawcy, lecz całokształt podmiotowych właściwości sprawcy oraz przedmiotowych okoliczności czynu i oparte na tym przekonanie sądu, iż sprawca mimo niewykonania kary nowego przestępstwa nie popełni i że samo zagrożenie wykonaniem orzeczonej kary jest bardziej celowe z punktu wychowawczego niż jej wykonanie (9 V 1959 — II K 618/58).

Art. 73. Warunkowe zawieszenie w postępowaniu z nieletnimi jest dopuszczalne w myśl art. 73 k.k. tylko o tyle, o ile skazano oskarżonego na umieszczenie w zakładzie poprawczym. Natomiast przepisy kodeksu karnego, odnoszące się do postępowania z nieletnimi, nie przewidują warunkowego zawieszenia umieszczenia w zakładzie wychowawczym (18 XII 1958 — II K Rn 887/57).

Art. 201. Warunkiem karalności za przestępstwo z art. 201 k.k. jest, obok skutku w postaci doprowadzenia pokrzywdzonego do nędzy lub konieczności korzystania ze wsparcia, zamiar przestępny sprawcy i to w formie dolus coloratus, wyrażającej się w złośliwym uchylaniu się od obowiązku alimentarnego (14 VII 1959 — II K 39/59).

Art. 215 § 1. Zajęcie miejsca za kierownicą przez upojonego alkoholem kierowcę stanowi zewnętrzny przejaw jego zgody na podjęcie ryzyka katastrofy i decyduje o istnieniu przesłanki podmiotowej w ramach złego zamiaru wynikowego (24 I 1959 — II K 377/58).

Art. 215 § 1. Jazda niesprawnym technicznie samochodem, posiadającym hamulce wadliwie działające, naruszenie przepisu § 55 rozporządzenia z dnia 27 X 1937 r. przez nieoddanie pierwszeństwa przejazdu przez skrzyżowanie ulic ambulansowi sanitarnemu i niezachowanie szczególnej ostrożności przy skrzyżowaniu ulic wobec trudnych warunków atmosferycznych (śliskość jezdni) nakazywały oskarżonemu, jako doświadczonemu kierowcy, znaczne zmniejszenie szybkości pojazdu. Jeżeli oskarżony mimo to jechał zbyt szybko, to zdając sobie sprawę z niebezpieczeństwa takiej jazdy, godził się z jej możliwymi konsekwencjami w postaci spowodowania niebezpieczeństwa katastrofy na jezdni (6 II 1959 — IV K 603/58).

Art. 215 § 1. O kwalifikacji czynu z art. 215 § 1 k.k. nie decyduje w konkretnym wypadku „nieprzerwany — przyczynowy” związek między działaniem oskarżonego a śmiercią pokrzywdzonego, ale samo stworzenie sytuacji bezpośrednio grożącej katastrofą (18 III 1959 — IV K 60/59).

Art. 215. Dla bytu przestępstwa z art. 215 k.k. pod względem przedmiotowym, jeśli chodzi o ruch lądowo-komunikacyjny, niezbędne jest spowodowanie przez sprawcę niebezpieczeństwa katastrofy w komunikacji lądowej. Pod względem zaś podmiotowym ustawa w tym zakresie wymaga, aby u sprawcy istniał zamiar umyślny spowodowania takiego niebezpieczeństwa katastrofy komunikacji lądowej, a więc zgodnie z art. 14 § 1 k.k., bądź to w postaci zamiaru bezpośredniego, gdy sprawca chce spowodować takie niebezpieczeństwo (dolus directus), bądź to w postaci zamiaru ewentualnego, wynikowego, czyli gdy sprawca możliwość spowodowania niebezpieczeństwa przewiduje i na to się godzi (dolus eventualis). (6 VII 1959 — IV K 140/59).

Art. 230 § 1. Kierowca samochodu, widząc na środku jezdni nieprawidłowo jadącego na rowerze chłopca, ma obowiązek zaniechać wyprzedzenia, jeśli rowerzysta swą nieprawidłową jazdą tarasuje drogę i uniemożliwia wyprzedzenie go w stosownej odległości, bądź wyprzedzić go w taki sposób (jeśli warunki na jezdni na to pozwalają), aby uniknąć potrącenia źle jadącego rowerzysty lub spowodowania jego upadku wskutek nadmiernej bliskości przy wyprzedzaniu. Tylko zaskoczenie kierowcy, stawiające go w sytuacji uniemożliwiającej uniknięcie wypadku przy zachowaniu przeciętnej spraw-

ności zawodowej i przeciętnym stanie technicznym pojazdu stanowi okoliczność wyłączającą zawinienie kierowcy. W żadnym natomiast razie nie jest dopuszczalne narażenie życia przechodnia lub osób w inny sposób poruszających się po jezdni, choćby osoby te — co zresztą nierzadko się zdarza — rzeczywiście narażały przepisy drogowe. Naruszenia te powodują inne skutki aniżeli zlekceważenie bezpieczeństwa ich życia lub zdrowia przez innych użytkowników dróg publicznych (29 IV 1959 — I K 94/59).

Art. 240. Dla oceny odpowiedzialności z art. 240 k.k. nie ma istotnego znaczenia, czy w czasie bójki, w wyniku której nastąpiły skutki w tymże przepisie wymienione, zmieniał się skład osobowy uczestników, czy bójka przenosiła się z miejsca na miejsce i powstawały nawet krótkotrwałe przerwy, a istotne jest po stronie przedmiotowej, czy w wyniku jej nastąpiły skutki w postaci śmierci lub uszkodzenia określonego w art. 235 lub 236 k.k., a po stronie podmiotowej — czy uczestnik bójki skutki te przewidywał lub powinien przewidzieć (art. 15 k.k.). (9 V 1959 — I K 598/58).

Art. 256 § 1. Prawidłowa organizacja pracy przedsiębiorstwa wymaga bezpośredniej współpracy kierownika przedsiębiorstwa z kierownikami poszczególnych działów i stałego kontrolowania ich pracy. Kierownik przedsiębiorstwa, który tego podstawowego obowiązku nie dopełnia, działa na szkodę przedsiębiorstwa i nie może zasłaniać się tym, że za te czy inne uchybienia odpowiadają kierownicy działów, których działalności z własnej winy nie kontrolował (10 II 1959 — III K 1154/58).

Art. 292. Oskarżony jako członek społecznej komisji lokalowej urzędującej przy Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej jest urzędnikiem w rozumieniu art. 292 k.k., wykonuje on bowiem zleczone czynności w zakresie gospodarki lokalowej (4 V 1959 — I K 19/59).

Art. 292. Osoba prowadząca meldunki może być podmiotem przestępstwa urzędniczego, gdyż wykonuje ona zleczone przez Milicję Obywatelską czynności z zakresu zarządu państwowego.

Na tle przepisów art. 292 k.k., obejmującego swym zasięgiem osoby, które faktycznie tego rodzaju zleczone im czynności wykonują, a urzędnikami państwowymi w ścisłym tego słowa znaczeniu być nie muszą, akt nominacyjny jako formalny objaw ustanowienia tych osób w służbie nie może mieć istotnego wpływu na ich odpowiedzialność karną (17 II 1959 — I K 885/57).

Art. 293. Przepis art. 293 k.k. ma zastosowanie i do tych osób, które za pomocą przekupstwa nakłaniają urzędników do popełnienia przestępstwa urzędniczego albo udzielają im do tego pomocy (23 III 1959 — I K 791/58).

Art. 293. Dla bytu przestępstwa z art. 293, 290 § 1 k.k. wystarcza zaufiarowanie urzędnikowi korzyści majątkowej, jeżeli to miało miejsce w związku z urzędowaniem, niezależnie od tego, jaki cel sprawca tego przestępstwa chciał osiągnąć (24 I 1959 — I K 219/58).

II. KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

Art. 8. Zasada w sprawach poszlakowych jest, że poszlaki nie tylko muszą pozostawać w zgodności z hipotezą winy oskarżonego, lecz muszą również stać w sprzeczności z hipotezą jego niewinności. Tylko rzeczywiste wyklu-

czenie innej hipotezy, poza hipotezą winy, nadaje samym poszlakom moc dowodową. Dlatego też dla uznania winy na podstawie dowodów pośrednich, poszlak, jest konieczne, aby materiał dowodowy tworzył tak powiązany i nieprzerwany łańcuch poszlak, przy którym wszelkie inne rozsądne hipotezy z wyjątkiem hipotezy winy oskarżonego, byłyby wykluczone (23 III 1959 — I K 815/57).

Art. 9. Kodeks postępowania karnego nie zna podziału dowodów na gorsze i lepsze i nie zabrania sądowi opierania wyroku również na wyjaśnieniach współoskarżonego. W praktyce sądowej zasada swobodnej oceny wszelkich dowodów, a zatem także dowodów z wyjaśnień współoskarżonego realizowana jest w ten sposób, że przyjęcie takiego dowodu wymaga ze strony sądu szczególnej ostrożności. Zachowanie szczególnej ostrożności nie oznacza odrzucenia takiego dowodu jako z natury swej bezwartościowego. Zmiana wyjaśnień współoskarżonych w toku postępowania karnego osłabia — rzecz jasna — moc dowodową takiego wyjaśnienia, nie zwalnia to wszakże sądu od obowiązku tym wnikliwszego przeanalizowania takiego dowodu (9 II 1959 — IV K 974/58).

Art. 20. Dla zabezpieczenia prawidłowego wymiaru sprawiedliwości przyjęcie sprawy spod rozpoznania sądu miejscowego dla niej właściwego i przekazania jej innemu sądowi równorzędnemu może nastąpić już w wypadku ustalenia uzasadnionego podejrzenia, że pozostawienie jej w sądzie dla niej miejscowo właściwym może zaszkodzić prawidłowemu wymiarowi sprawiedliwości (17 III 1959 — I K 799/58).

Art. 35 § 1. Sędzia wyłączony, choćby na własny wniosek, w postępowaniu przed sądem I instancji jest wyłączony również od prowadzenia sprawy w postępowaniu rewizyjnym i nie może brać udziału w sprawie z wyjątkiem czynności nie cierpiących zwłoki (art. 35 § 1 k.p.k.); (1³ IX 1958 — I K Rn 153/58).

Art. 49. O uznaniu czynu za przypadek mniejszej wagi decydują zarówno okoliczności przedmiotowe dotyczące czynu, jak i elementy podmiotowe dotyczące osoby sprawcy. Przypadek taki zachodzi wówczas, gdy jedne lub drugie elementy mają charakter łagodzący, sprawiający, że czyn nie przybiera postaci zwyczajnego wydarzenia stanowiącego określone przestępstwo (7 II 1959 — IV K 1169/58).

Art. 79. Każdy oskarżony musi mieć obrońcę w postępowaniu przed sądem wojewódzkim jako pierwszą instancją. Obrońcą może być tylko osoba uprawniona do występowania przed sądem na podstawie przepisów o ustroju adwokatury, a według przepisów o ustroju adwokatury aplikant adwokacki nie może być obrońcą przed sądem wojewódzkim.

Brak obrońcy w przypadkach przewidzianych w ustawie jest bezwzględny powodem uchylenia wyroku po myśli art. 378 § 1 d) k.p.k. (22 XII 1958 — IV K 1008/58).

Art. 80. Przeprowadzenie, rozprawy rewizyjnej bez wyznaczenia oskarżonemu obrońcy z urzędu obraża przepis art. 80 § 1 lit. b) k.p.k. Wyznaczenie obrońcy dla oskarżonego było tym bardziej konieczne, że oskarżony nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, a przez niedoprowadzenie go na rozprawę rewizyjną został pozbawiony możliwości złożenia wyjaśnień (14 II 1959 — IV K 367/53).

Art. 103. Taki sposób przesłuchania świadka, że najpierw odczytuje się zeznania świadka z protokołu poprzedniego przesłuchania, a następnie zapytuje się świadka, czy podtrzymuje te zeznania, jest niedopuszczalny i stanowi zaprzeczenie zasady bezpośredniości i ustności procesu (17 II 1959 — IV K 1288/58).

Art. 112 § 1. W myśl art. 112 § 1 k.p.k. do pełnienia obowiązków biegłego obowiązany jest nie tylko biegły sądowy, stale ustanowiony przy sądzie, lecz także każdy, kto posiada wiadomości fachowe w odpowiednim kierunku wiedzy. Biegły nie musi wykazać się świadectwem żadnej władzy publicznej co do swego uzdolnienia (26 VI 1959 — II K 318/59).

Art. 124. Biegły wezwany na rozprawę wskutek usprawiedliwionej nieobecności wyznaczonego w sprawie innego biegłego, gdy dyskwalifikuje opinię wydaną przez tego biegłego w toku śledztwa, powinien nie tylko przedstawić nową własną analizę, ocenę fachową oraz wnioski, lecz również przekonywająco uzasadnić nowe stanowisko między innymi przez ustosunkowanie się do opinii swego poprzednika. Nie wystarczy przeto stwierdzenie biegłego na rozprawie, że nie zgadza się z opinią wydaną w toku śledztwa przez innego biegłego (24 IV 1959 — I K 587/58).

Art. 260. Niedopełnienie obowiązku dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu, który okazał się potrzebny w sprawie, i ograniczenie się tylko do dowodów zgłoszonych przez strony jest formalistyczne, szkodliwe dla wymiaru sprawiedliwości i niezgodne z zasadami praworządności ludowej (22 I 1959 — IV K 1100/58).

Art. 265. Uchylenie przez przewodniczącego rozprawy pytań zadawanych przez obrońcę, jeśli są one rzeczywiście niestosowne, nie stanowi ograniczenia prawa oskarżonego do obrony (art. 265 § 2 k.p.k.). Pytania sugerujące odpowiedź albo pytania nie dotyczące okoliczności rozpoznawczej sprawy są pytaniami niestosownymi (19 I 1959 — III K 591/58).

Art. 287. W przypadku gdy oskarżony aresztowany, którego obecność na rozprawie w sądzie I instancji jest obowiązkowa, uwolni się samowolnie z aresztu już po wysłuchaniu głosów stron, a przed ogłoszeniem wyroku, sąd może dokończyć rozprawę i ogłosić wyrok w jego nieobecności, zgodnie z art. 287 k.p.k. Wyroku w tym przypadku nie uważa się za zaoczny (5 III 1959 — IV K O 42/59).

Art. 308 § 2. Ustawa nie zabrania kilku przerw w czasie jednej rozprawy, łączny czas kilku przerw może przekroczyć 21 dni, okres ten bowiem został ustanowiony dla jednej przerwy (7 I 1959 — IV K 378/58).

Art. 337 § 1. Przewidziany w art. 337 § 1 k.p.k. termin jest zawity. W terminie siedmiodniowym przewidzianym w tym przepisie strona może złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku bądź złożyć rewizję, co jest równoznaczne z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia.

Złożenie rewizji w późniejszym terminie bez uprzedniego złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia jest bezskuteczne (5 II 1959 — VI KO 44/59).

Art. 339 § 1, lit. a). Anonim jako informacja pochodząca od nie znanej sądowi osoby, której wiarygodność, pobudki działania i stosunek od osób pomawianych o popełnienie przestępstwa nie mogą być w postępowaniu

sądowym sprawdzone i rozważone, nie może być w żadnym razie uznany za dowód w sprawie (1 IV 1959 — III K 132/59).

Art. 339 § 1. Sumaryczne wyliczenie dowodów — bez wskazania jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nie udowodnione (art. 339 § 1 k.p.k.) — jest wadliwe, gdyż uniemożliwia kontrolę rewizyjną. Wadliwy jest również wyrok, którego uzasadnienie pomija pewne istotne dla danej sprawy okoliczności, ujawnione w toku przewodu sądowego (art. 320 k.p.k.), (31 VIII 1959 — III K 620/59).

Art. 380 § 1. Niezawiadomienie obrońcy oskarżonego o terminie rozprawy rewizyjnej narusza podstawową gwarancję procesową oskarżonego, tj. prawo do obrony, co może mieć wpływ na treść wyroku sądowego II instancji (14 II 1959 — V K 398/59).

Art. 385. Sąd rewizyjny, uznając, że rewizja prokuratora założona na niekorzyść oskarżonego co do wymiaru kary nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż istnieją wątpliwości co do winy oskarżonego (w przypadku gdy nie ma rewizji oskarżonego), uchyla zaskarżony wyrok jako oczywiście niesprawiedliwy (11 IX 1958 — II KO 54/58).

III. USTAWY ZWIĄZKOWE I DODATKOWE

a) *Prawo o wykroczeniach*

Art. 28. Przepis art. 28 prawa o wykroczeniach przewiduje zakłócenie spokoju publicznego, nie wymaga jednak, by czyn zakłócający spokój publiczny był dokonany w miejscu publicznym. Czyn taki może być dokonany na przykład w prywatnym mieszkaniu, jeżeli krzyki i hałasy przedostają się na zewnątrz i zakłócają spokój sąsiadów lub przechodniów (14 II 1959 — V K 431/59).

b) *Mały kodeks karny*

Art. 4 § 1. Przepis art. 4 § 1 m.k.k. polega na przechowywaniu broni palnej, amunicji itd. Przechowywanie może obejmować okres czasu nawet krótki, jednakże musi to być przechowywanie, a nie posługiwanie się bronią jako narzędziem przestępstwa, gdyż wtedy posiadanie broni stanowi część nierozdzielnej tego przestępstwa, do popełnienia którego broń służyła jako narzędzie (16 XII 1958 — IV K 1062/58).

Art. 25. Kwestia, czy flaga została zerwana całkowicie i cała leżała na ziemi, czy też częściowo jeszcze trzymała się drzewca, nie ma istotnego znaczenia, skoro za przestępstwo z art. 25 m.k.k. odpowiada i ten, kto uszkadza flagę państwową (26 VI 1959 — IV K 500/59).

Art. 31. Dla bytu przestępstwa z art. 31 m.k.k. nie jest istotne, aby zelżenie lub naruszenie nietykalności cielesnej „nastąpiło wyłącznie z powodu przynależności narodowej, wyznaniowej lub rasowej pokrzywdzonego, a wystarcza jeśli ten powód występuje choćby subsydiarnie obok innego powodu” (9 I 1959 — II K 1178/58).

Art. 38. Okoliczność, iż w konkretnym przypadku chodziło o osobę fikcyjną, jest dla istoty przestępstwa przewidzianego w art. 38 m.k.k. kwestią obojętną, albowiem z treści tego przepisu wynika, że chodzi o wpływ na

urzędnika, który w przekonaniu pokrzywdzonego może przyczynić się do przychylnego załatwienia jego sprawy (13 IV 1959 — II K 90/59).

Art. 38. Powoływanie się przez sprawcę na swoje wpływy na urzędnika nie musi polegać na określeniu osoby konkretnego urzędnika, wystarczy jeśli sprawca w sposób dorozumiany powołuje się na swoje możliwości załatwienia sprawy urzędowej i przy tej okazji pobiera wynagrodzenie od zainteresowanego (15 I 1959 — I K 109/58).

Art. 47. Błędny jest pogląd, że nie można odmówić prawa skorzystania z art. 47 m.k.k. osobie, która jest po raz pierwszy przesłuchana w charakterze świadka.

W świetle tego przepisu nie ma żadnego znaczenia okoliczność, w jakim charakterze była słuchana osoba ujawniająca prawdę, lecz czy uczyniła to z własnej inicjatywy (forma czynnego żalu) i w toku postępowania karnego mając równocześnie świadomość, że toczy się ono przeciwko sprawcy przestępstwa urzędniczego, któremu na jego żądanie udzieliła korzyść majątkową albo też obiecała ją udzielić.

Skoro więc oskarżony słuchany w charakterze świadka nie ujawnił prawdy, aczkolwiek wiedział, że sprawa się toczy przeciwko X, któremu udzielił korzyść majątkową, to tym samym nie może on korzystać z art. 47 m.k.k. (23 III 1959 — I K 791/58).

c) Prawo o ustroju sądów powszechnych

Art. 32 § 2. Stosowanie do art. 32 § 2 prawa o ustroju sądów powszechnych, sędzia sądu niższego, zastępujący sędziego sądu wyższego, nie może być przewodniczącym składu sądzącego w sądzie wyższym (29 VIII 1959 — II K 623/59).

d) Ustawa z 20 lipca 1950 r. o zmianie przepisów postępowania karnego w brzmieniu ustawy z 28 marca 1958 r. (Dz. U. nr 18, poz. 76)

Art. 10. Przewidziane w art. 10 ustawy z dnia 20 lipca 1950 r. wyłączenie postępowania uproszczonego odnosi się do tych przypadków — gdy podejrzany jest pozbawiony wolności w tej lub innej sprawie (4 XII 1958 — III KO 124/58).

e) Ustawa dewizowa z 28 marca 1952 r. (Dz. U. nr 21, poz. 133)

Art. 4. Przez obrót wartościami dewizowymi rozumie się między innymi zawieranie i wykonywanie umów, w wyniku których następuje lub ma nastąpić przeniesienie własności lub posiadania wartości dewizowych. Samo zatem przeniesienie posiadania wartości dewizowych w drodze umowy stanowi w rozumieniu przepisów ustawy dewizowej o dokonaniu obrotu (26 V 1959 — I K 76/59).

f) Ustawa z 5 kwietnia 1955 r. (Dz. U. nr 15, poz. 83)

Art. 5. Przepisy kodeksu postępowania karnego nie zawierają żadnego zakazu do założenia nowego nadzwyczajnego środka kontroli judykacyjnej w sprawach, które przeszły z właściwości sądów wojskowych do właściwości sądów powszechnych, o ile w tych sprawach przed dniem 1 maja 1955 r. zapadły prawomocne wyroki sądów wojskowych (12 VI 1958 — IV K Rn 450/58).

g) Ustawa karna dewizowa z 28 marca 1952 r. (Dz. U. nr 21, poz. 134)

Art. 2 § 1. Przestępstwa z art. 2 § 1 u.k.d. dopuszcza się ten, kto przy przeprowadzeniu przez granicę Państwa Polskiego wartości dewizowych uchyla się od kontroli dewizowej, a więc ten, kto w sposób legalny przekracza granicę i w miejscu na ten cel przeznaczonym, lecz uchyla się od poddawania kontroli posiadanych wartości dewizowych (12 III 1959 — III K 45/59).

Zebrał
Stefan Kalinowski

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

a) Ustawa z dnia 28 lipca 1939 r. Prawo o sądach ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 71, poz. 476 z późniejszymi zmianami).

b) Dekret z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojskowych i wojennych i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 98 i nr 36, poz. 164).

c) Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7 marca 1957 r. w sprawie przekazania prezydiom rad narodowych uprawnień do wydawania zezwoleń na rozpatrywanie na podstawie dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin spóźnionych wniosków o rentę (Dz. U. nr 15, poz. 81).

Art. 211 prawa, art. 44 ust. 4 i 5 dekretu i § 1 rozporządzenia. Minister Pracy i Opieki Społecznej lub prezydium rady narodowej decyduje w granicach swobodnego uznania o zezwoleniu lub odmowie udzielenia zezwolenia na rozpoznanie na podstawie dekretu z 14 VIII 1954 r. wniosków o rentę nie zgłoszonych w ustawowym terminie. W myśl art. 211 prawa o s.u.s. nie można w skardze podnosić zarzutów przeciwko sposobowi rozstrzygnięcia sprawy przez organ rentowy w granicach pozostawionych jego swobodnemu uznaniu. W tych przypadkach przedmiotem oceny sądów ubezpieczeń społecznych może być jedynie to, czy dane zagadnienie jest czy też nie jest pozostawione swobodnemu uznaniu organu rentowego lub czy organ ten nie przekroczył granic swobodnego uznania (6 V 1959 — TR III 1019/58).

a) Dekret z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97).

b) Ustawa z dnia 27 kwietnia 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli (Dz. U. nr 12, poz. 63).

c) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1957 r. w sprawie zaliczania nauczycieli do kategorii zatrudnienia (Dz. U. nr 27, poz. 119).

Art. 9 dekretu, art. 1, 12, 13 i 14 ustawy i § 3 i 5 rozporządzenia. W zakresie zaopatrzenia emerytalnego nauczycieli ustawa z dnia 27 IV 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli odsyła do przepisów dekretu z 25 VI 1954 r., ustanawiając jedynie zasadę, że nauczycieli uważa się jako pracowników zaliczonych do I kategorii zatrudnienia. Warunki zaliczania nauczycieli do I kategorii zatrudnienia określone zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 V 1957 r.

Wobec tego ocena, czy nauczyciel ubiegający się o rentę ma okres zatrud-

nienia wymagany do zaliczenia go do I kategorii zatrudnienia powinna być dokonana na podstawie wspomnianego rozporządzenia z dnia 10 V 1957 r., a nie ustawy z dnia 27 IV 1956 r., która inaczej niż rozporządzenie rozstrzyga kwestie zaliczalności do stażu pracy nauczycielskiej okresów pracy niepedagogicznej. Dlatego też, gdy chodzi o ustalenie okresu zatrudnienia wymagającego do zaliczenia nauczycieli do I kategorii zatrudnienia, nie ma decydującego znaczenia decyzja organu administracji szkolnej co do określenia wysługi lat nauczyciela (29 VI 1959 — TR III 573/58).

Art. 9 dekretu, art. 1 i 14 ustawy, § 1, 2 i 3 rozporządzenia. Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 27 IV 1957 r. i § 1 rozporządzenia z dnia 10 V 1957 r. do I kategorii zatrudnienia zalicza się tylko pracę pedagogiczną wykonywaną w państwowych szkołach, zakładach i placówkach wychowawczych i szkoleniowych, okresy zaś pracy w niepaństwowych szkołach, zakładach i placówkach zalicza się na zasadzie § 2 rozporządzenia tylko pod warunkiem, że pracownik z tego zatrudnienia przeszedł do państwowych szkół, zakładów lub placówek tegoż typu. Konstrukcja wspomnianych przepisów oraz nadanie § 2 powyższego rozporządzenia charakteru przepisu wyjątkowego nie dopuszczają interpretacji rozszerzającej i przyjęcia oprócz „państwowego” i „niepaństwowego” zakładu wychowawczego lub szkoleniowego nowego jeszcze typu, a mianowicie „równorzędnego” z państwowym zakładem.

Wobec tego praca kierownika świetlicy wykonywana w świetlicy „Caritasu”, który nie jest placówką państwową, lecz wyłącznie społeczną, nie uzasadnia zaliczenia okresu takiej pracy do I kategorii zatrudnienia (13 VIII 1958 — TR III 604/57).

a) Dekret z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. nr 23, poz. 97).

b) Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 listopada 1956 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru renty (Dz. U. nr 59, poz. 280).

Art. 10 ust. 1 i 3 dekretu i § 7 ust. 1 i 4 rozporządzenia. Ekwiwalent za niewykorzystany w czasie trwania umowy o pracę urlop wypoczynkowy nie różni się od wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Wobec tego ekwiwalent za niewykorzystany urlop należy zaliczyć do podstawy wymiaru renty, chyba że wypłacony został jako część składowa odszkodowania za zwolnienie z pracy bez zachowania terminu wypowiedzenia (20 XI 1958 — TR III 455/58).

a) Dekret z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. nr 23, poz. 97).

b) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1957 r. w sprawie szczególnych warunków uzyskiwania świadczeń rentowych przez repatriantów (Dz. U. nr 26, poz. 117).

Art. 4, 7 i 107 dekretu i § 8 pkt 1 rozporządzenia. O tym, czy okres świadczenia usług za granicą powinno się uważać za okres zatrudnienia w rozumieniu art. 7 dekretu, należy rozstrzygnąć nie na podstawie § 8 pkt 1 rozporządzenia, który stanowi, że w stosunku do repatriantów okresy zatrudnienia za granicą uważa się w całości i bez żadnych ograniczeń za okresy zatrudnienia w Polsce, lecz na podstawie art. 7 w związku z art. 4 i 107 dekretu.

Ponieważ z tych przepisów dekretu wynika, że za okresy zatrudnienia w rozumieniu dekretu należy uważać tylko okresy pozostawania przez zainteresowanego w pracowniczym stosunku do pracy, pewne okresy nauki i pracy chałupniczej tudzież okresy pracy w spółdzielniach pracy, przeto okres świadczenia pracy z tytułu członkostwa w kołchozie w ZSRR nie stanowi okresu zatrudnienia w rozumieniu dekretu i nie uzasadnia prawa do renty inwalidzkiej lub starczej na podstawie dekretu (26 IX 1959 — TR III 622/59).

a) *Dekret z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97).*

b) *Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 października 1958 r. w sprawie ustroju i zakresu działania komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia (Dz. U. nr 65, poz. 319).*

Art. 13 ust. 2 dekretu i § 9 rozporządzenia. Lekarz — wojewódzki inspektor orzecznictwa sprawuje na obszarze województwa (miasta wyłączonego z województwa) bezpośredni nadzór nad działalnością obwodowych i wojewódzkich komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia (§ 9 rozporządzenia). Natomiast nie jest rzeczą tego lekarza orzekanie w kwestii inwalidztwa zainteresowanego, a w szczególności o tym, czy zachodzi istotne pogorszenie stanu zdrowia pracownika, który rozpoczął zatrudnienie w stanie inwalidztwa.

Orzekanie we wszystkich kwestiach związanych z inwalidztwem zainteresowanego należy — w postępowaniu przed organem rentowym — na zasadzie art. 13 ust. 2 dekretu do wspomnianych wyżej komisji, zaś w postępowaniu sądowym — do biegłych sądowych (19 VI 1959 — TR III 387/59).

Dekret z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1956 r., nr 43, poz. 200).

Art. 4 ust. 1 pkt 2. Dochody przewodniczącego rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie mają charakteru wynagrodzenia, lecz są normalnymi dochodami członka spółdzielni, obliczonymi w ten sam sposób jak dochody każdego członka spółdzielni za prace na rzecz spółdzielni. Wobec tego przewodniczący spółdzielni nie może być uważany za pracownika z powodu pełnienia funkcji z wyboru, otrzymującego z tego tytułu wynagrodzenie. Zaś jako członek tej spółdzielni nie jest on również pracownikiem w rozumieniu art. 4 dekretu (18 IV 1958 — TR II 2033/56).

Art. 7 i 15. Praca osoby, która była jeńcem wojennym i przez władze hitlerowskie została zwolniona z obozu jeńców z jednoczesnym skierowaniem jej do robót, jest zatrudnieniem w rozumieniu art. 7 dekretu (uchwała kolegium siedmiu sędziów TUS z 25 XI 1958 r.).

Art. 13 ust. 2. Dla ustalenia daty (czasu) powstania inwalidztwa nie mogą być wystarczające przypuszczenia, lecz konieczne są w zasadzie dowody zawierające dokładne dane, pozwalające na niewątpliwe ustalenie daty bądź czasu powstania inwalidztwa. Do nich należą przede wszystkim dowody lekarskie (karty choroby, historia choroby, wyniki zdjęć, analiz) lub zaświadczenia lekarskie wydane w okresie, w którym inwalidztwo, według twierdzenia zainteresowanej osoby, miało powstać, zawierające nie tylko rozpoznanie schorzeń, ale pełny opis objawów tych schorzeń, pozwalający na stwierdzenie trafności

diagnozy i na ustalenie nasilenia objawów chorobowych. Im dłuższy czas dzieli datę zgłoszenia wniosku o rentę od chwili, w której — według twierdzenia zainteresowanej osoby — inwalidztwo miało powstać, tym dokładniejsze, pełniejsze i bardziej wyczerpujące muszą być dowody, na których powinno się ustalać datę lub okres powstania inwalidztwa (11 XII 1958 — TR II 145/58).

Art. 5 ust. 2 i art. 80. Nietrafne jest stanowisko, że art. 5 ust. 2 należy stosować tylko do okresów zatrudnienia przebytych od 1 VII 1954 r., tj. od daty wejścia w życie dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym. Natomiast trafny jest pogląd, że przepis ten odnosi się — bez względu na fakt poprzedniego ubezpieczenia i opłacania składek na ubezpieczenie — do wszystkich wniosków o świadczenia rentowe jeżeli zostały zgłoszone po wejściu w życie dekretu (18 III 1958 — TR III 202/57).

Art. 5 ust. 2, art. 28, 29, 34 i 38. Z przepisu art. 5 ust. 2 wynika, że małżonek oraz najbliżsi krewni i powinowaci osoby, na której rachunek jest prowadzony zakład pracy, nie mogą z tytułu zatrudnienia w tym zakładzie pracy nabyć prawa ani do renty starczej, ani do renty inwalidzkiej z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa. Wobec tego okres czasu, w którym osoby takie były zatrudnione, nie podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia wymaganego art. 28 i 29 dekretu do uzyskania prawa do renty starczej lub wymaganego art. 34 i 38 ust. 1 i 2 do nabycia prawa do renty inwalidzkiej.

Spółka jawna jest nieuspołecznionym zakładem pracy, który — stosownie do art. 75 k.h. — prowadzi we wspólnym imieniu wspólników przedsiębiorstwo zarobkowe. Oznacza to, że każdy ze wspólników — odpowiednio do swego udziału — uczestniczy w zyskach i stratach spółki powstałych w wyniku prowadzenia przedsiębiorstwa. To uczestnictwo każdego wspólnika w zyskach i stratach jest właśnie prowadzeniem zakładu pracy na ich rachunek. Dlatego też nie zalicza się pracownikowi do okresów zatrudnienia czasu jego pracy w spółce jawnej, której jednym ze wspólników był jego ojciec (6 II 1958 — TR II 1074/56).

Art. 5 ust. 2, art. 7, 28, 29, 34 i 38 ust. 1 i 2. Ponieważ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest osobą prawną, przeto okres zatrudnienia pracownika w takiej spółce należy uważać za okres zatrudnienia w rozumieniu art. 7 dekretu uzasadniającego (przy spełnieniu innych wymaganych warunków) prawo do renty starczej lub inwalidzkiej, chociażby prezesem zarządu spółki był brat pracownika. (23 IX 1958 — TR III 378/58).

Art. 38 ust. 3. Zasadę wyrażoną w art. 33 ust. 2 dekretu, że okresy pobierania renty inwalidzkiej nie podlegają zaliczeniu do okresów przerwy w zatrudnieniu, należy uznać za wskazówkę miarodajną również przy wykładni art. 38 ust. 3 dekretu. Nie jest bowiem do pomyślenia, aby niewykonywanie zatrudnienia przez osobę pobierającą rentę z powodu inwalidztwa mogło spowodować utratę uprawnień do renty inwalidzkiej posiadanych w czasie pobierania renty. Wobec tego okresu pobierania renty inwalidzkiej nie należy uważać za taką przerwę w zatrudnieniu, która powoduje utratę posiadanego w chwili przerwy jednego z warunków uzyskania renty inwalidzkiej, a mianowicie warunku posiadania wymaganego okresu zatrudnienia (16 II 1958 — TR II 1084/56).

Ustawa z dnia 28 lipca 1939 r. Prawo o sądach ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 71, poz. 476 z późniejszymi zmianami).

Art. 4 i 107. Na podstawie art. 4 prawa, skargi do sądów ubezpieczeń społecznych mogą być wnoszone tylko na decyzje organów rentowych i to tylko na takie decyzje, z których wynikają skutki prawne dla osób zainteresowanych.

Orzeczenia komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia nie są decyzjami, z których wynikałyby jakiegokolwiek skutki prawne dla osób zainteresowanych, gdyż wynikają one dopiero z decyzji organów rentowych rozstrzygających roszczenia o świadczenia. Dlatego też orzeczenia tych komisji nie mogą być zaskarżane do sądów ubezpieczeń społecznych (22 VIII 1958 — TR II 10/58).

Zebrał
Czesław Wasilkowski

ORZECZNICTWO GŁÓWNEJ KOMISJI ARBITRAŻOWEJ

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1952 r. — w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego (Dz. U. z 1953 r., nr 2, poz. 2 z późniejszymi zmianami).

§ 21 i § 29. Bieg terminu prekluzyjnego dla roszczeń centrali handlu zagranicznego w stosunku do dostawcy krajowego z tytułu niedopłacenia przez odbiorcę zagranicznego części ceny dostarczonego towaru z powodu jego wad — rozpoczyna się z chwilą otrzymania przez tę centralę decyzji Ministerstwa Handlu Zagranicznego, akceptującej obniżenie ceny dokonane przez odbiorcę zagranicznego (18 IX 1958 r. — C 1203/58).

Kodeks zobowiązań z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. nr 82, poz. 598 wraz ze zmianami).

Art. 508. Zlecający przeładunek ze statku do wagonów kolejowych, który zgodził się, aby — ze względu na szczególne okoliczności — towar został początkowo przeładowany ze statku na barki i tam czasowo składowany, obowiązany jest pokryć koszty dowozu towaru barkami do miejsca, skąd dokonano przeładunku z barek do wagonów kolejowych (17 X 1958 r. — RN 97/58).

Prawo rzeczowe z dnia 11 października 1946 r. (Dz. U. nr 57, poz. 319).

Art. 31. Zakład przemysłowy ponosi w ramach art. 31 prawa rzeczowego odpowiedzialność za skutki ujemnego działania wywołanego nadmiernym zanieczyszczaniem powietrza substancjami lotnymi wydzielanymi przez ten zakład w toku procesów produkcyjnych, jeżeli oddziaływanie to jest bezprawne, tj. jeżeli przekracza ono „zwykłą w stosunkach miejscowych miarę”.

Zakład zanieczyszczający powietrze, który zastosował zgodnie z aktualnymi wymaganiami technicznymi odpowiednie środki zmierzające do przeciwdziałania takiemu nadmiernemu zanieczyszczaniu, nie działa bezprawnie, a więc nie jest obowiązany do odszkodowania w stosunku do poszkodowanej jednostki

gospodarczej, jeżeli jednostka ta założyła swoje przedsiębiorstwo w pobliżu już istniejącego zakładu zanieczyszczającego powietrze (25 XI 1958 r. — RN 37/58).

Niemiecki kodeks handlowy (art. XXIV ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. — Przepisy wprowadzające kodeks handlowy — Dz. U. R.P. nr 57, poz. 503, utrzymał w mocy księgę czwartą niemieckiego kodeksu handlowego z dnia 10 maja 1897 r.).

§ 580 i § 582. Wynajmujący statek ma prawo żądać zapłaty połowy umówionego przewoźnego od najemcy, który odstąpił od umowy o przewóz morski przed rozpoczęciem podróży (17 IX 1958 r. — C 1368/58).

Zarządzenie przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 15 października 1956 r. — w sprawie przydziałów, rozdzielników, uzgodnień dostaw i ogólnych warunków dostawy (M. P. nr 89, poz. 1016).

§ 73 ust. 1 pkt 3. Dostawca, który przyjął bez zastrzeżeń zamówienie zawierające żądanie odbiorcy, aby towar wysłany był w skrzyniach lub workach, a mimo to wysłał towar bez opakowania — obowiązany jest zapłacić odbiorcy karę przewidzianą w § 73 ust. 1 pkt 3 *ogólnych warunków dostawy w obrocie krajowym* (7 I 1959 r. — XVI 520/58).

§ 73 ust. 1 pkt 2. Karę przewidzianą w § 73 ust. 1 pkt 2 *ogólnych warunków dostawy w obrocie krajowym* obowiązany jest zapłacić dostawcy nie tylko wówczas, gdy dostarczył towar nie oznaczony co do gatunku, ale również wtedy, gdy oznaczył towar znakiem wyższego gatunku niż faktycznie dostarczony (27 I 1959 r. — R.N. 138/58).

§ 53. ust. 1. Przesłanie przez odbiorcę dostawcy po upływie terminu 14-dniowego przewidzianego w § 53 ust. 1 *ogólnych warunków dostawy w obrocie krajowym* protokołu Państwowej Inspekcji Handlowej, stwierdzającego wartość otrzymanego towaru, nie powoduje utraty przez odbiorcę roszczenia z tytułu wad jakościowych tego towaru (27 III 1959 r. — XIII — 14/59).

§ 53. Pomimo zgłoszenia reklamacji o wadach towaru po upływie przepisanej terminu, odbiorca nie traci roszczenia z tytułu rękojmi, jeżeli dostawca wiedział o tych wadach na skutek zareklamowania przez odbiorcę wad poprzedniej dostawy takiego samego towaru, przy czym ta poprzednia reklamacja została przez dostawcę uznana za uzasadnioną.

Z motywów uzasadnienia:

Zgłoszony przez stronę pozwaną — w oparciu o postanowienia § 53 *ogólnych warunków dostawy w obrocie krajowym* z dnia 15 października 1956 r. (M.P. nr 89, poz. 1016) — zarzut spóźnionej reklamacji i związanej z tym utraty przez powoda roszczeń z tytułu wad towaru byłby formalnie uzasadniony. Zarzutu tego jednakże Główna Komisja Arbitrażowa nie uwzględniła w oparciu o postanowienie art. 3 przep. og. pr. cywilnego. Jak to zostało bezspornie ustalone w sprawie, strona pozwana na krótki czas przed omawianą dostawą, bo w październiku 1957 r., dostarczyła stronie powodowej wadliwą partię uchwytów, którą następnie na skutek zgłoszonej wówczas reklamacji przyjęła z powrotem.

W tych warunkach strona pozwana — będąc świadoma tego, że produkowane przez nią uchwyty posiadają dyskwalifikujące je wady — powinna

była dołożyć starań w tym kierunku, by poprawić ich jakość, a nie podejmować próby w kierunku dostarczenia stronie powodowej w grudniu 1957 r., również wadliwie wykonanych uchwytów. Należy bowiem podkreślić, iż ta okoliczność, że dostarczone w grudniu uchwyty posiadały wady, jest między stronami bezsporna, a jedynie sporna jest okoliczność, czy w tym stanie, w jakim uchwyty zostały dostarczone, nadawały się one do użytku i dalszej odsprzedaży, czy też nie.

W przytoczonych wyżej okolicznościach, gdy strona pozwana świadomie dostarczyła towar posiadający wady, to — nawet bez względu na ich rozmiar — nieuwzględnienie reklamacji strony powodowej i zawartych w niej roszczeń tylko z tego powodu, że reklamacja ta została zgłoszona jeden dzień po upływie terminu określonego w § 53 ogólnych warunków dostawy, byłoby naruszeniem zasad współżycia społecznego w państwie ludowym i dlatego G.K.A. zarzutu tego nie uwzględniła (19 II 1959 r. — XV—597/58).

Branżowe warunki dostawy zbóż, grochu, fasoli oraz ich przetworów z dnia 12 grudnia 1956 r. (M. P. z 1957 r., nr 15, poz. 117).

§ 13 pkt 4 oraz § 23 ust. 4. Oznaczenie przez dostawcę wysłanego grochu jedynie przez podanie gatunku oraz klasy nie jest równoznaczne z atestem jakościowym w rozumieniu branżowych warunków dostawy zbóż, grochu, fasoli oraz ich przetworów.

Z motywów uzasadnienia:

W świetle przepisu § 13 pkt 4 branżowych warunków dostawy zbóż, grochu, fasoli oraz ich przetworów, dostawca grochu powinien był dołączyć do przesyłki atest jakościowy określający wilgotność, zanieczyszczenie i stopień porażenia szkodnikami dostarczonego towaru. Wobec takiego wyraźnego określenia wymogów, jakim powinien odpowiadać atest jakościowy dostawcy, brak jest podstaw do przyjęcia, jak to uczyniła Główna Komisja Arbitrażowa w zaskarżonym rewizją orzeczeniu, iż za atest jakościowy uznać należy także oznaczenie nazwy (gatunku) grochu i zadeklarowanie jego klasy. Skoro zatem strona powodowa nie dołączyła do przesyłki grochu, o który chodzi w sporze, atestu jakościowego w rozumieniu wyżej wymienionego przepisu branżowych warunków dostawy zbóż, grochu, fasoli oraz ich przetworów, to — zgodnie z postanowieniem § 23 ust. 4 tychże branżowych warunków — pozwany odbiorca uprawniony był do oparcia się przy rozliczeniu jakościowym na ocenie grochu dokonanej przez obsługujące go laboratorium (18 XII 1958 r. — R.N.—130/58).

§ 23 ust. 5. Orzeczenie Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej stwierdzające, że dostarczony artykuł spożywczy (kasza) nie nadaje się do spożycia, uprawnia odbiorcę do postawienia tego towaru do dyspozycji dostawcy bez potrzeby uzyskiwania orzeczenia Inspekcji Zbożowej, przewidzianego w § 23 ust. 5 branżowych warunków dostawy zbóż, grochu, fasoli oraz ich przetworów (13 II 1959 r. — XVI — 555/58).

Zarządzenie przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 1 czerwca 1951 r. — w sprawie ogólnych warunków dostawy związanych z obrotem handlowym z zagranicą (Biuletyn Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z 1951 r., nr 18, poz. 170).

§ 6. Przedsiębiorstwo handlu zagranicznego odpowiada wobec odbiorcy krajowego za braki importowanego towaru, dostarczonego w należycie zabezpieczonym i nieuszkodzonym opakowaniu wysyłkowym, jeżeli odbiorca powiadomił o tym braku przedsiębiorstwo handlu zagranicznego w czasie umożliwiającym temu przedsiębiorstwu zgłoszenie roszczenia wobec dostawcy zagranicznego, a przedsiębiorstwo handlu zagranicznego zaniedbało dokonania tego zgłoszenia (29 XII 1958 r. — C-1857/58).

Dekret z dnia 24 grudnia 1952 r. — o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. z 1953 r., nr 4, poz. 7).

Art. 118, 123, 128. Bieg terminu prekluzyjnego dla roszczeń kolei przeciwko pracodawcy z tytułu poświadczenia zamówień na miesięczne bilety pracownicze dla pracowników, którym nie przysługiwało prawo do takich biletów — rozpoczyna się w dniu wykupienia biletu. Bieg tego terminu ulega zawieszeniu w okresie między datą wezwania pracodawcy przez kolej do dobrowolnej zapłaty a datą odmownej odpowiedzi wezwanego, nie dłużej jednak niż przez 2 miesiące (31 I 1959 r. — XVI-432/58).

Art. 37 ust. 2 i art. 99 ust. 1. Nadawca, który załadował towar do wagonu kolejowego mającego widoczne uszkodzenie, odpowiedzialny jest wobec odbiorcy za brak towaru, powstały w czasie przewozu wskutek tego uszkodzenia; odpowiedzialność kolei jest w takim przypadku wyłączona (5 I 1959 r. — XIV-205/58).

Art. 47 i 126. Odbiorca wagonowej przesyłki kolejowej, która nadeszła w nienaruszonym wagonie z nienaruszonymi plombami, nie ma obowiązku żądania od kolei protokolarnego sprawdzenia przesyłki przed jej odbiorem, choćby nadawca zamieścił w liście przewozowym żądanie urzędowego przeliczenia i przeważenia przesyłki na stacji przeznaczenia. Nie można więc zarzucać odbiorcy, że dokonał odbioru w sposób nieprawidłowy, jeżeli w wyżej podanych warunkach nie zażądał on sprawdzenia przesyłki przez kolej (27 I 1959 r. — R.N.-156/58).

Zarządzenie Prezesa Państwowej Komisji Cen z dnia 13 lipca 1955 r. — w sprawie obowiązku umieszczania na fakturach producenta adnotacji o ustalonej cenie (M. P. nr 68, poz. 872).

Dostawca, który wskutek niedołożenia należytej staranności nie uzyskał do chwili terminu dostawy decyzji Wojewódzkiej Komisji Cen, zatwierdzającej cenę przedmiotu dostawy, odpowiada wobec odbiorcy, będącego jednostką handlową, za niewykonanie umowy (16 I 1959 r. — V-131/58).

Uchwała nr 14 Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 1957 r. — w sprawie umów o roboty budowlano-montażowe (M. P., nr 4, poz. 28).

§ 67 ust. 1 pkt. 1. Jeżeli roboty budowlano-montażowe, których dotyczy nie dostarczona w terminie dokumentacja projektowo-kosztorysowa, stanowią wydzieloną całość techniczno-organizacyjną, to podstawę do obliczenia kary umownej za opóźnienie w dostarczeniu tej dokumentacji stanowi wartość wyżej wymienionych robót, nie zaś wartość całego obiektu objętego umową (22 V 1958 r. — C-783/58).

§ 67 ust. 1 pkt 1. Gdy zamawiający opóźnił się z dostarczeniem dokumen-

tacji projektowo-kosztorysowej dla budynku (budowli), wówczas za obiekt w rozumieniu § 67 ust. 1 pkt 1 ogólnych zasad umów o roboty budowlano-montażowe (załącznik do uchwały nr 14 Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 1957 r. — M. P. nr 4, poz. 28), od którego wartości oblicza się kary za niedotrzymanie terminu doręczenia dokumentacji projektowo-kosztorysowej — uważać należy cały budynek (budowlę), a nie roboty zlecone na dany rok (19 II 1959 r. — C-1945/58).

Warunki ubezpieczenia od ognia.

Przy ubezpieczeniu od ognia systemem sum zmiennych Państwowy Zakład Ubezpieczeń ponosi w przypadku spalenia się ubezpieczonego mienia odpowiedzialność do wysokości faktycznej szkody, bez względu na to, jaka wartość mienia podana była przy zawarciu umowy ubezpieczenia oraz w czasie jej trwania (16 XII 1958 r. — R.N.-108/58).

Zebrał

Zenon Kłafkowski